

4. БЕЛЛИСТ – ПАНОРАМА

БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА
2018/2019

Окована мода

Пако Рабан
(1934–)

OGLEDALO

ZAŠTO JE TETOVAŽA IN?!

„Hej godine mlade, hej godine lude,
bude žudnje,
biceps mi oguljen,
zbog tetovaže iz Budve...." (WHO SEE)

„Želim da se istetoviram!"

Svi smo makar jednom ovo izgovorili ili razmišljali da napravimo tetovažu na tijelu koja će nas podsjećati na neki poseban period u životu, na neki trenutak ili osobu... Danas je Stefan ljubav našeg života, a sutra možda samo ružna uspomena. U svakom slučaju, prije nego što se odlučimo za ovaj korak, treba da znamo što zapravo tetovaža znači i koje posljedice nosi.

Riječ **TATTOO** (tattau) znači „obilježiti" i prvi put je pomenuta u bi-lješkama istraživača Džejsma Kuka, 1769. godine, prilikom istraživanja Južnog Pacifika.

Naime, istorija tetoviranja datira još od prije 5000 godina i ima različito značenje, u različitim kulturama. U nekim kulturama tetovaža je služila kao identifikacija i pokazivala je status pojedinca u grupi u kojoj živi (u Rimu su tetovirani kriminalci i robovi).

Tetovažama se obilježavalo odrastanje pripadnika nekog plemena kako bi se taj trenutak zauvijek sačuvao. Bile su popularne i kod pripadnika hipi pokreta koji su uglavnom živjeli u komunama, nosili duge kose i propagirali mir u svijetu. Do prije petnaest godina, smatralo se da se tetoviraju samo pojedinci koji imaju problema sa zakonom, kao što su lopovi, kriminalci, pripadnici mafije.

U naše krajeve, tetovaže su prvi donijeli pomorci, na čijim se rukama često mogu vidjeti istetovirana sidra, lik ili ime voljene žene.

Tetoviranje postaje sve popularniji način ukrašavanja tijela, posebno kod mlađe populacije. Zašto se mladi ljudi danas tetoviraju, što ih to privlači? Ima li društvo u kojem se kreću ponekad uticaj na njih? Žele li nekoga da impresioniraju ili samo hoće da na neobičan način obilježe neki važan događaj u životu? Da bih bila sigurna, pitala sam nekoliko svojih drugara i drugarica zašto su to uradili.

Neki su rekli da su se istetovirali kako bi imali uspomenu na dragu osobu, a drugi jer su željeli da promijene lični opis ili trajno zabilježe

---

važnu promjenu u svom životu. Ipak, većina njih nije imala valjani razlog za svoju (ne)slavnu odluku.

Da li je neophodno da na tijelu zabilježimo neki važan događaj, ime osobe ili detalj koji nam se dopada?! Ili, prosto, želimo da privučemo pažnju na sebe, pokažemo da smo hrabriji i originalniji od drugih. Mišljenja psihologa su različita, od onih da je slika koju imamo o svom tijelu osnova slike o našoj ličnosti, do razmišljanja da su ljudi koji vole tetovaže, umjetničke duše, svoji i nepokolebljivi. Ipak, slažu se da je riječ o pojedincima koji žele da promijene svoj život, ali često nisu sigurni u kom pravcu. Oni nose u sebi neki unutrašnji bunt, nezadovoljstvo sobom ili okruženjem u kojem se nalaze.

Prije nego što se odlučite da, ipak, «ukrasite» svoje tijelo, pročitajte koje sve rizike tetovaža nosi sa sobom. Tetoviranje, kao postupak, podrazumijeva zabijanje igle pod kožu s unosom pigmenta, što je samo po sebi već vrsta napada na organizam. Procesom tetoviranja, u svoj organizam ubrizgavamo nekoliko grama autolaka, čađi, kao i dugotrajne, živopisne boje, inače namijenjene za štampače ili za farbanje automobila. Na primjer, sastojci za crvenu, narandžastu i žutu boju su takozvana *azo jedinjenja*, organske supstance na lošem glasu, koje često izazivaju alergije. Hemijske komponente koje daju drečavo plave i zelene tonove za tetoviranje, uglavnom sadrže bakar i nikl koji se često nalazi i u smeđim bojama sa oksidima gvožđa. Takođe, može da izazove alergije i zabranjen je za korišćenje u kozmetičkim proizvodima. I na kraju, tu su i crne tetovaže koje nastaju uz pomoć materijala koji se naziva „karbon blek” što je obična industrijska čađ i hemijska industrija ga proizvodi spaljivanjem sirove nafte ili sličnih materijala, poput katrana i gume.

Svaki organizam nema istu otpornost. Neko bez komplikacija prihvati tetovažu sa malim navikavanjem dok se kod drugih javljaju problemi koji nisu tako bezazleni. Najčešće su to bakterijske infekcije, a mogu biti i virusne i gljivične. Često pacijenti mogu dobiti bradavice, a takođe i otekline, crvenilo, bol ili curenje rane. Ponekad je, zbog specifičnih alergijskih reakcija, neophodna hirurška intervencija kojom se odstranjuje dio kože sa tetovažom. Važno je znati i to da se tetovaža prva tri mjeseca tretira kao rana koju ne treba izlagati suncu, zbog moguće iritacije i svraba.

Kod tetoviranja kod kojeg nisu zadovoljeni svi higijenski uslovi, može doći do pojave različitih bolesti, kao što su: *tetanus*, *unošenje HIV virusa*, *hepatitis*, *herpes* i *druge infekcije*.

Veoma je bitan i podatak da za osobe sa tetovažom nije bezbjedan pregled magnetnom rezonancom. Imamo primjer fudbalera kojem je tetovaža za vrijeme pregleda izgorjela tako da je zadobio opekotine. Ovo se dogodilo zbog gvožđa koje je sastavni dio tinte, jer je uzrokovalo nastanak električne struje.

Pacijenti sa više crne boje u tetovaži su u većem riziku, zbog veće količine željeznog oksida.

2012. godine u New York-u, javila se infekcija koju je izazvala mikrobakterija, čiji je srodnik izazivač tuberkuloze i leproze, a izazvala je bolan osip koji je trajao mjesecima.

Prema najnovijim američkim studijama, samo dvije trećine boje ostane pod kožom, a ostatak dospijeva u unutrašnjost organizma.

„Ona odlazi u krv, u limfne čvorove, u organe i negdje se zaustavi” - kaže dr Volfgang Bojmler. A to gdje se zaustavi, mi ne znamo.

Takođe, treba istaći da oni koji su tetovirani ne mogu biti davaoci krvi.

Ne treba zaboraviti da su tetovaže trajne, da ih je veoma teško ukloniti i sam postupak je za pacijenta veoma bolan. Pri odstranjivanju uvijek ostaju vidljivi ožiljci na koži, zbog hemijskog sastava i načina njihove izrade.

Zato, prije nego što požurite u tattoo centar, dobro razmislite, informišite se o svakom detalju, komplikaciji i posljedici, pa onda donesite odluku.

Na vama je samima da odlučite. A mi samo možemo da vam kažemo: „Srećno!”

Smiljana Marić i Jovana Tanović

„Eho” Gimnazija Kotor

Direktor: Božo Perović

Glavni urednik: Prof. Sonja Golub Klenak

МОРАЛНЕ НОРМЕ У СПОРТУ И УМЕТНОСТИ

Спортисти, бар у једном периоду свога живота, живе уз пуно одрицања. Спортиста, његово физичко биће као и психичко и ментално, морају бити здрави и ваљани. Зато је оно што се у појединим областима живота толерише, у спорту строго забрањено. Алкохол утиче на човеково тело у сва три аспекта. Физички, опушта мишиће и доводи до стања *sine conditione* (без кондиције). Алкохол негативно делује на мозак, размишљање, као и понашање једног спортисте на менталном и психичком нивоу, што много снажније утиче на спортски успех од саме физичке спремности. Врхунски спортиста јачином свог ума свакодневно побеђује своје тело постављајући себи нове изазове и обављајући нове, теже задатке у односу на претходно постављене, што му омогућава сигуран пут до жељеног успеха. Без чисте свести, професионалне посвећености и константне концентрације ниједан спортиста не може да оствари жељени циљ и зато не сме да конзумира алкохол. Међутим, живот је пун искушења и порока због чега се често дешава да спортисти ипак „пију”. Врхунским спортистима је строго забрањено да конзумирају алкохолна пића, јер они нису појединци који зависе од себе самих и не представљају искључиво себе, већ представљају клуб са којим су потписали уговор или пак државу којој су посветили себе. Спортиста који носи грб своје земље, мора се понашати у складу са кодексом спортисте који представља своју земљу.

Да ли писци, песници, уметници представљају искључиво себе саме? Сматра се да уметницима није толико битно да их њихово тело служи перфектно и у сваком тренутку. Песнички животни радови настају из њихових умова. Дакле, да би мозак стварао уметнине попут песама, прича, романа, слика, мора бити опуштен и усредсређен само на тему о којој ствара. Сматра се да је уму, да би био опуштен и пловио искључиво водама стваралаштва, потребан вештачки начин да уплови у то стање свести, што му алкохол наводно омогућава. Међутим, истраживања су показала да конзу-

---

ОГЛЕДАЛО

мирање алкохола прати стваралачка немоћ, незрелост и неаутентичност. Алкохол не подстиче стваралаштво. Премда уметницима нико не забрањује конзумацију алкохола, он их чешће спутава него што се то иначе мисли.

Сваки човек је поштован и памћен по својим делима и доприносима. Зато свако повезивање алкохола и стваралаштва баца сенку на то прегнуће. Спортисти се осуђују због конзумације алкохола јер то није добро за њих, као ни за њихов допринос друштву, а уметницима „се не узима за зло” што конзумирају алкохолна пића, премда то не утиче позитивно на њихов животни рад. Ипак, спортистима је строго забрањена конзумација алкохола и других супстанција, док се уметницима, било то добро или не, то ипак толерише.

Војин Рудовић

„Бранко” Карловачка гимназија

Сремски Карловци

Директор: Радован Ковачевић

Главни и одговорни уредник:

проф. Срђан Дамњановић

Филолог МЛАДИ

ЧАСОПИС УЧЕНИКА ФИЛОЛОШКЕ ГИМНАЗИЈЕ У БЕОГРАДУ
• НОВЕМБАР 2018. БРОЈ 17
ЦЕНА 50 ДИНАРА

ТЕМА БРОЈА: 125 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ИВЕ АНДРИЋА
„Отишао сам. Иза мене је остало све што су људи рекли, као прамичак магле која се губи.
А све што су урадили понео сам на длану једне руке.”

ДРУГА НАГРАДА: „Млади филолог”
Филолошка гимназија, Београд

4. БЕЛИСТ - БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА
2018/2019

КАКО СЕ МОГЛО ЛЕЧИТИ У СТАРОЈ ГРЧКОЈ

Исцелитељ Асклепије

У најстаријем предању Асклепије је сматран за смртника, док га касније приче приказују као сина бога Аполона и смртне жене по имену Коронида. Пошто Коронида није била верна, Аполон је послао своју сестру Артемиду да је казни смрћу. Пре него што ју је Артемида усмртила, Аполон је из Корони дине утробе извадио свог neroђеног сина, те га предао Хирону да га подиже.

Хирон, најмудрији међу кентаурима, подучио је Асклепија вештини лечења. Будући син бога исцелитеља, Асклепије је убрзо том вештином толико овладао да је успевао и мртве да врати у живот. То је чинио или помоћу Медузине крви или помоћу травке коју му је открила једна змија. Из страха да ће царство мртвих опустети, господар подземног света пожалио се Зевсу на Асклепија. Због тих притужби, а и да се не би реметио ред у природи, Зевс је Асклепија убио муњом. Да би се осветио за синовљеву смрт, Аполон је тада поубијао киклопе, творце муња. Касније је Зевс, на Аполонов захтев, оживео Асклепија и уврстио га међу Олимпљане, а његов лик са змијом исцелитељком пренео је међу звезде (сазвезђе Змијоноша).

Асклепије се у уметности приказује као старији брадат човек са чворноватим штапом око којег је обмотана змија. Његова света животиња је и петао. Према Платону, последње Сократове речи биле су: „Критоне, Асклепију дугујемо петла”, а тумаче се овако: да је чувеног филозофа смрт спасла и излечила од живота. Међу Асклепијеве атрибуте спадају и пас, коза, шишарка, лоров венац и фијала.

Асклепијев култ и храмови

Асклепије је најпре поштован као херој у Тесалији. Одатле се његов исцелитељски култ полако ширио на југ, те се већ од V века п. н. е. оснивају Асклепијева светишта и у другим областима:

Епидуру, Атини, на Косу. Највећи процват Асклепијевог култа пада у IV век п. н. е., када се шири на исток и на запад Медитерана. У Риму, где је поштован под именом Ескулап, његов култ је посведочен у III веку п. н. е. и брзо се проширио по целој Италији.

Светилишта посвећена Асклепију носила су посебан назив — асклепиони (грч.: Ἀσκληπιεῖον, лат.: Aescularium). То су заправо биле здравствене установе у којима је уз храм бога заштитника постојало и лечилиште. Већи здравствени центри имали су купалишта и вежбалишта. Најпознатије и највеће Асклепијево светилиште налазило се у Епидуру (североисток Пелопонеза). Тај је комплекс обухватао неколико храмова; у највећем се налазио Асклепијев кип од злата и слоноваче. Израдио га је Трасимед са Пара, приказавши бога како седи са штапом у левој руци, а уз њега и две свете животиње, змију и пса. Осим храмова у Епидуру, било је и огромно позориште (очувано до данас), вежбалиште и палестра, купалишта, одаје за свештенике, свратишта за ходочаснике.

У асклепионе су долазили ходочасници из разних крајева и с разноврсним здравственим проблемима, и онде, посредством свештеника, добијали одговарајуће третмане и лекове. На основу сведочанстава, пре свега заветних натписа сачуваних при Асклепијевим светилиштима широм Медитерана, изгледа да су се у лечилиштима, поред терапије у вежбалиштима и купалиштима, примењивали и хируршки захвати. Најпопуларнији вид лечења, међутим, била је тзв. инкубација.

Инкубација

То је терапија уз помоћ сна (грч.: ἐγκοίμησις, лат.: incubatio). Инкубација је процес у којем болесник преспава ноћ у засебним одајама храма, такозваном абатону. Пре инкубације, свештеник би изводио посебан обред, обично уз жртвовање животиња. Ако извођење обреда прође како ваља, свештеник би дао пацијенту одобрење да преспава у храму. Ако би се пак нешто протумачило као неповољно знамење, или ако би се проценило да пацијенту нема помоћи, он не би био пуштен у ритуалне одаје јер је постојао закон да тамо нико не сме умрети, нити се родити.

Пошто су змије биле Асклепијеве свете животиње, често су коришћене у исцелитељским ритуалима. Неотровне змије су остављане да гмижу по поду у одајама где су болесни и повређени спавали. Када би заспали, пацијентима се у сну јављао Асклепије и давао им савете. Те снове би сутрадан тумачио свештеник, и потом одлучивао о терапији: прописивао неки лек, физикалну терапију, посету купалишту или вежбалишту. Али се неретко дешавало да се пацијент пробуди излечен!

Сачувана су многобројна сведочанства о излечењима помоћу инкубације, често чудотворним. Наравно, нису сви веровали у не схватљиве исцелитељске моћи инкубације. Неки су их исмевали, неки су пак веровали да Асклепије нема никакве везе са тим, већ да пацијенте лече лекари без помоћи бога. Други су мислили да пацијент сам схвати решење, ван икакве божанске интервенције. Међутим, инкубација се није примењивала само у Грчкој. Постоје записи о сличним методама и код других култура и народа. Такође су је преузели Римљани, и потом неки хришћански култови. Упркос сумњама, многи су људи у светилишта долазили болесни, а одлазили здрави, тако да су асклепиони активно радили током више векова. У Епидауру је сачувано врло много заветних дарова и натписа; међу њима има и оних који сведоче о чудотворним излечењима. Ево превода четири таква случаја: Еуфан, дечак из Епидаура, тако, пошто је боловао од камена у бубрегу, заспи; учини му се како поред њега стоји бог и говори: „Шта ћу добити заузврат ако учиним да оздравиш?“, а он ће: „Десет коцкица.“ Бог му, смејући се, рече да ће га излечити. Кад је свануло, изашао је здрав.

Пандар из Тесалије имао је некакве белеге на челу. Док је спавао, имао је визију: учини му се како му бог везује траку на белеге и нареди му да, кад изађе из светилишта, скине траку и посвети је у храму. Кад је свануо дан, пробудио се и изашао, па скинуо траку и видео лице без белега; а траку је посветио у храму, на њој беху белези са његовог чела.

Хереј из Митилене није имао косе на глави, али му је брада била густа. Посрамљен што су га други исмевали, преспавао је у све тилишту. Намазавши му теме машћу, бог му је подарио косу.

Хегестрат, бол у глави. Због тегоба у глави није могао да спава, дошао је у светилиште, заспао и уснио сан. Приказао му се бог који му је излечио главобољу, па га разголићеног усправио и подучио рвању. Сутрадан је отишао здрав, и недуго потом победио у бори лачким вештинама на Немејским играма.

**Милица Арбутина, Сара Сремчевић
и Сара Стојкановић**

Преводи: **Хелена Марсенић и Ива Ацовски**
„Млади филолог“ Филолошка гимназија Београд

Директор: Душко Бабић

Главни и одговорни уредник:

Проф. Весна Црепуљаревић

ТРЕЋА НАГРАДА: „Искра”
Гимназија, Пирот

4. БЕЛИСТ - БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА
2018/2019

MOŽEMO LI DA GOVORIMO ○ SEKSUALNOJ AKTIVNOSTI ADOLESCENATA?

Seksualna aktivnost adolescenata veoma je zanimljiva i važna tema za diskusiju među mladima, ali i među odraslima koji o njima brinu. Kada mladi ljudi postanu seksualno aktivni, to se posmatra na dva načina – kao rizično ponašanje za neke ali i kao normativno, odnosno očekivano i normalno ponašanje za druge, što zavisi od uzrasta, njihovog odnosa prema kontraceptivnoj zaštiti ali i socio-kulturnog okruženja (Kar, Choudhury, & Singh, 2015).

Adolescenti se u najvećem broju slučajeva u seksualne odnose upuštaju tokom srednje škole – između 15. i 17. godine (Bogdanović, Šargić, Radulović & Antonijević, 2017; Poutard, Courtois & Rusch, 2008; Stanković, et al., 2009; Tomašević, Mijatović Jovanović, Ukropina, Milijašević & Brkić Jovanović, 2017). Ostvarivanje seksualnog odnosa sa drugom osobom jedan je od mnogih načina da adolescenti označe svoj prelazak u „svet odraslih” (Erikson, 2008; Krstić, 2017). Međutim, bez obzira na to što rano ulaze u seksualne odnose, mladi ljudi često nemaju pristup svim važnim informacijama ili nisu zreli dovoljno da uvek donesu ispravnu odluku u vezi sa njima. Na kraju, tema seksualnih odnosa i dalje je tabu za mnoge porodice ali i za službe koje brinu o deci i mladima, kao što su domovi zdravlja ili škole.

Zbog svega ovoga, važno je obratiti pažnju na to kako seksualni odnosi mogu za mlade ljude biti rizični ili štetni. Adolescenti često nemaju izgrađene navike korišćenja sredstava za kontracepciju, naročito oni koji odrastaju u težim materijalnim uslovima ili sa manje socijalnih resursa (nemaju koga da pitaju, osećaju sramotu...) (Bogdanović, et al., 2017; Manning, Longmore & Giordano, 2000; Ryan, et al., 2003). Zbog neželjene trudnoće, razgovori o odgovornom ponašanju

---

u vezi sa seksualnim odnosima su naročito važni za devojke. Pored toga, devojke se češće nalaze na meti osude („ogovaranja” vršnjaka) kada se upuste u seksualne odnose i ređe su tim odnosima zadovoljne (Kreager, Staff, Gauthier, Lefkowitz & Feinberg, 2016; Brady & Halpern-Felsher, 2007). Štaviše, devojke se ponekad osećaju kao da nisu dovoljno razmislile i same odlučile da li uopšte žele da uđu u seksualni odnos sa drugom osobom. Sa druge strane, upuštanje u seksualne odnose za mladiće često znači porast u popularnosti među vršnjacima. Međutim, ovo takođe znači da mladići doživljavaju veći pritisak da se upuste u seksualne odnose što povećava šansu da ti odnosi budu rizični (rani, neuvremenjeni, bez zaštite...) (Widman, Choukas-Bradley, Helms & Prinstein, 2016).

Naravno, seksualni odnosi nisu uvek rizični i često imaju pozitivne posledice i značaj za adolescente. Ispitivanje ovih pozitivnih posledica i uočavanje toga šta je za adolescente važno u seksualnim vezama ključno je za razumevanje zdravog razvoja mladih ljudi. Mnoga istraživanja pokazala su kako je najčešća motivacija za upuštanje u seksualne odnose zapravo pozitivna, a to je ostvarivanje intimnosti sa dečkom/devojkom, razvoj partnerskog odnosa, osećaj bliskosti i poverenje (Ott, Millstein, Ofner, Halpern-Felsher, 2015; Tracy, Shaver, Albino & Cooper, 2003).

Imajući u vidu značaj koji seksualni odnosi imaju za adolescente, ali i rizike koje nose, veoma je važno baviti se pružanjem tačnih i kompletnih informacija o kontracepciji, odgovornom ponašanju, pozitivnim i negativnim posledicama upuštanja u seksualne odnose kao i kreiranjem autonomije kod adolescenata – razlog za upuštanje u seksualne odnose treba da bude ostvarena bliskost i spremnost na to, a ne pritisak vršnjaka. Kada roditelji iniciraju ovakve razgovore, adolescenti se u seksualnim odnosima ponašaju odgovornije i zrelije (Ryan, Franzetta, Manlove & Holcombe, 2007; Miller, 2002). Međutim, roditelji se razlikuju po sopstvenim iskustvima, obrazovanju i materijalnom statusu, te ne igraju svi roditelji podjednako dobru ulogu za adolescente u ovoj fazi života. Imajući u vidu to da neki adolescenti mogu više a neki manje da se oslone na roditelje, važno je skrenuti pažnju na ulogu koju imaju obrazovne ili zdravstvene institucije – psiholozi, pedagozi, pedijatri, ginekolozi... Porodice i institucije treba da budu otvorene i spremne da govore o zaštiti, seksualno-prenosivim bolestima, važnosti redovnih lekarskih pregleda ali takođe i o poverenju i zrelosti kao nesumnjivo najznačajnijim faktorima u formiranju zdravog seksualnog odnosa.

Na kraju, važno je skrenuti pažnju na to da nisu svi ljubavni i seksualni odnosi heteroseksualni. Iskustva homoseksualnih adolescenata često su zapostavljena, o njihovom zdravlju i odgovornom ponašanju

---

OGLEDALO

---

se manje govori, što ih stavlja pod rizik od seksualno-prenosivih bolesti. Pored toga, homoseksualni adolescenti nemaju kome da se povere i češće se osećaju kao da nema ko da razume kako se osećaju. Na ovo posebno treba da obrate pažnju službe sa kojima se mladi susreću, kako ne bi isključili neke adolescente iz razgovora koji su za njihov zdrav razvoj od izuzetnog značaja.

Milica Skočajić, školski psiholog

„Sokolske novine” Gimnazija

Ruđer Bošković, Beograd

Direktorka: Ivana Vukmirica Baćanović

Glavni urednik: prof. Katarina Urošević

ШТА ЈЕ КРИТИКА?

Ако пођемо од тога да је питање критике старо колико и сама филозофија и мишљење, можемо рећи да се током развоја друштва развијао и сам појам критике. Реч критика долази од „грчке речи *krivó*, и значи: судим, вредносни суд о нечему, умна делатност разликовања истине и не-истине просуђујући разлоге за и против према начелима који се узимају као непобитни принципи”¹. У истом речнику се под појмом критика означава и „филозофска дисциплина (филозофија спознаје) која проучава могућност и границе људске спознаје и вредновање услова да би нека спознаја била ваљана”. У свакодневној употреби критика се често односи на приговор или осуду. Данас се критика користи у различитим значењима, у разним политичким и филозофским контекстима, тако да се понекад једно значење преокреће у своју супротност. Све ово указује на широко поље употребе овог појма и значења везаних од сазнања, слободе, просуђивања, па све до права (судити, пресудити).

Питање које се намеће чим почнемо да причамо о критици гласи: „Када долазимо у ситуацију да критикујемо, тачније када се одлучујемо за такав потез?” Мислим да обично критикујемо онда када имамо неповерења према нечијем мишљењу или делима, када сумњамо у његову истинитост и када сматрамо да треба да „оправдамо истину” и остваримо правду на онај начин на који је ми доживљавамо. Рекла бих да у ситуацијама када је нечије мишљење неутемељено на чињеницама или базирано на произвољним конструкцијама, односно када располаже непровереним информацијама, критиком покушавамо да то мишљење исправимо и укажемо на недостатке. Баш као и вредносни суд, критика нам даје увид у разликовање истине и неистине давајући нам разлоге за и против. У том смислу критиковати значи допрети до нечије суштине, одвојити битно од небитног попут неког демаскирања, као да путевима сазнавања крчимо пут кроз различите слојеве који се скривају, идеализују.

---

¹ Rječnik filozofskih pojmova-Filozofija. org, (internet), dostupno na: <https://www.filozofija.org/rjecnik-filozofskih-pojmova> (pristupljeno 27. 03. 2018)

Сада се већ покреће још једно питање, а то је баш право на критику. Може ли и треба ли то право бити опште право или је оно резервисано само за уске академске кругове и одређене врсте професија, тачније, за неке привилеговане категорије или то право припада свима? Да ли то пак представља саставни део слободе људске личности јер је право које припада свима, она је слободна али и ограничена само природом ствари која се критикује.

Да ли постоји само једна једина критика, или је можемо поделити на врсте? У свакодневном животу се најчешће сусрећемо са поделом на „конструктивну” и „деструктивну” критику и имајући у виду да људи нерадо прихватају исту, тачније, нису спремни на то да неко „поправља” њихово мишљење или делање, обично смо уверени да је конструктивна критика нешто што је друштвено пожељно, док деструктивна није. Али, није ли свака критика уједно помало и једно и друго, јер како сматра један наш филозоф „не може се ништа деструирати другачије него да се конструише нешто друго”².

Где су границе критике, тачније докле сежу њене границе? Можемо ли критиковати све и свашта? Не, наравно да не можемо, јер границе критике су вишеструко одређене. Пре свега, дометом саме критике, као и њеном дубином. „Границе критике су границе наших моћи суђења”³. То представља нашу моћ да повежемо, односно створимо смислену конструкцију, моћ да ствари поставимо у нови смислени поредак. Даље, критика је ограничена и самим предметима које критикује. Када се она изговори, у том тренутку доводи у однос могуће и стварно, другим речима преиспитује стварност како би је приближила истинитом. Границе критике нису одређене само границама мишљења, већ су и истовремено одређене границама наше говорне културе и реторике.

Да ли смо спремни да прихватимо критику, било да је конструктивна, као нешто што је оправдано, или не? Да ли желимо или можемо да слушамо да нас неко критикује због нашег исказаног мишљења или због неког учињеног дела? Мислим да већина људи у данашње време није спремна да прихвати туђу критику. Можда зато што су дубоко убеђени да су потпуно у праву и да је све што су рекли или учинили исправно, не прихватајући при томе да њима упућена критичка реч заправо значи да друга особа другачије мисли. То не означава потпуну негацију свега изреченог, већ је само дорада, односно преиспитивање изреченог. Критика доводи у питање нешто што је ван сваке сумње и у шта велик број људи беспоговорно верују. Ипак, многи се не усуђују да критикују, поготово

---

² Исто.

³ Лаушевић, Саво (1995): „Философски појам критике”, Никшић, Унирекс

ОГЛЕДАЛО

не јавно. Често то не чине из страха да не буду означени као различити или неки који другачије просуђују. Јер, много је лакши живот када се човек утопи у осредњост. Тада нема никаквих проблема, растерећени смо свих брига пошто нам је пут познат, док критика захтева активност, захтева рад у којем има много неизвесности, а велики број људи не поседује ту врсту храбрости. Међутим, тада се доводи у питање смисао целокупног универзума, као и наше појединачне егзистенције.

На крају бих продискутовала о томе да ли сам ја, заправо, спремна да критикујем друге и исто тако прихватим исту? Одговор је *да, мислим да јесам*. Критику ћу упутити у ситуацијама када смо трам да постоји погодно место за њу јер, по мом мишљењу, имати право на критику је једнако елементарној слободи мишљења. Ми смо слободни све док имамо право да критикујемо неког или нешто. Када би нам неко забранио да критикујемо, сигурно бисмо се осећали затворено, као да нисмо слободни у својим мислима и глави. Са друге стране, увек ћу прихватити критику, иако ми понекад неће бити по вољи. Критике видим као одличне прилике које ће ми пружити неке нове чињенице или информације које до тада нисам имала, указаће ми на неки други угао посматрања, па ћу на тај начин доћи у ситуацију да преиспитам и исправим своје првобитне ставове, односно да покушам да их приближим некој новој истини. Свако ново знање које стекнемо треба преиспитати, па тиме долазимо до закључка да је и знање критички појам. Стога свака мисао мора бити критичка, с циљем да себе стално преиспитује.

Наталија Костић

Менор: проф. Александра Максић
„Пут“, Зрењанинска гимназија Зрењанин
Директор: Милан Радаковић
Главни и одговорни уредник:
проф. Соња Вукчевић

БРАНКО

GYMNASIUM

МИЛЕВИН
СВЕТ

ЕНО 8

SREDNJOŠKOLAC

ФРАГМЕНТИ

ЛИСТ УЧЕНИКА ГИМНАЗИЈЕ „РУБЕР БОШКОВИЋ“

СОКОЛСКЕ НОВИНЕ

ХРАБРИ, ПРАВЕДНИ И ПОШТЕНИ, СЛОБОДНИ И ЧЕСТИТИ

Свако живо биће је своје сопствено дело. Природа управо, говори исто, тако што то биће пали живосну искру у неком другом, потпуно себи сличном.

Основна врлина, која је потребна за остваривање осталих врлина и за постојање човека је храброст. Само храбар човек се осећа способним и има самопоуздања да ризикује нешто зарад **виших циљева и вредности**. Разликујемо физичку храброст као способност да се суочимо са страхом или болом и моралну храброст која значи ићи против мишљења већине и тако ризиковати исмевања или осуде.

Данас се на храброст појединца гледа као на нешто негативно. Друштво презири оне који су храбри да делују у име виших интереса и плаши се оних који су спремни да се супротставе систему који гуши његове идеје. Зашто би неко желео да угрози своју сигурност зарад неких идеја или због нечег „што се њега не тиче?” Зар није боље прећутати и уживати у свом малом изолованом свету, бити једна обична мрља у мору једнаких, празних душа?

Истина је да се данас под појмом храброст подразумева непромишљеност у поступцима. Храбро је знати да станеш онда када други неће, да ућутиш када видиш да прича нема смисла, да претрпиш оно што не би због туђег или општог добра. То што се појединци не показују, или не реагују у нечему, не значи да нису храбри. Можда су такви људи промишљени и способни да сагледају чињенице и процене исход тих ситуација. Насупрот „храбром” који жртвује себе, не обазирјући се на то да ли ће његова жртва испровоцирати још жртава.

Млади се данас показују у тучама, брзој вожњи, понижавању других, несланим шалама, испијању алкохола и уживањима у опојним дрогама. Ово није храброст и нема никакву вредност. Они су смели да своје незнање представе сујетним доказивањем своје неустрашивости у нечему и пред неким.

ОГЛЕДАЛО

Храброст подразумева одважност у име врлине, у мислима, речима и делима, у љубави. Храбри смо у сваком тренутку када не бежимо од страха, када га освешћујемо и признајемо, али се трудимо да га савладамо. У свакој животној ситуацији, ма колико она била испуњена страхом, неверицом, болом, неизвесношћу, храбри смо, када започињемо ослобађање од тих непријатности, тј. препрека.

Те препреке и постоје како не би сви стигли до циља, већ је тај пут намењен **одважнима и смелима** који су спремни за жртву и борбу како би сазнали највише истине. Када сви поклекну и када се предају, ти немој одустати!

Суштина храбрости је искорачити у нешто ново. Не допустимо да нашим понашањем управљају страх или одбаченост. Уколико пропустимо животну прилику, неко други ће је сигурно искористити.

Свакога дана будите храбри, у свакој ситуацији и пред сваком препреком. Они који су на правом путу и боре се за праве вредности никада не могу бити побеђени.

Имајмо храбрости, будимо праведни и поштени, сачувајмо слободу, самопоштовање и част, јер без храбрости нема ни нас.

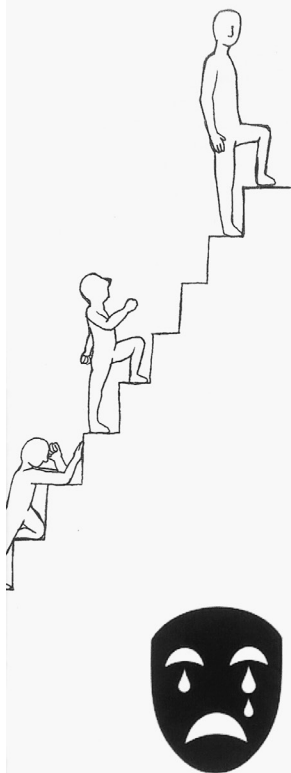
Никола Шишић

„Гимназијалац“ Гимназија Свети Сава, Пожега

Директор: Владан Недељковић

Главни уредник: проф. Марија Јевремовић

Good Enough

The term *good enough* seems so simple, doesn't it? Something satisfactory, but not ideal. But do we perceive ourselves as good enough? Struggling with self-image is common with teenagers and just everyone in general, the whole *striving for perfection* trope is nothing new. We're all aware that perfection is a subjective idea that varies from person to person, but what about being *good enough*? Is that universal?

Nathan Zed, a 19-year-old social media personality, who openly struggles with self-worth, recently launched a line of merchandise with the simple phrase I mentioned: *Good Enough* with a rose between the words. The idea stemmed from a video he made called *You're Not Good Enough*: "Even with the things I am good at, I feel like I'm not good enough. There's always that tiny little voice in my head saying 'You call that a good grade?' 'You call that being a good friend?'. If I'm not amazing at something, I just tell myself 'What's the point of even doing this?'. Like if I'm not an amazing singer, why sing at all? Why would anyone want to listen to me when they could listen to Adele or Shawn Mendes or anyone who's better than me? I just hate feeling like the most unqualified person in the room, which is also why I tend to struggle in school."

A few months later, Nathan announced the production of shirts in a video titled *You Actually Are Good Enough*, and they started selling like crazy.

НАЈБОЉЕ ГРАФИЧКО РЕШЕЊЕ НОВИНА:
„Heartbeat”, Прва гимназија, Марибор

4. БЕЛИСТ - БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА
2018/2019

„ЧЕКАЈУЋИ ГОДОА” БЕКЕТ

Човјек своје вријеме на овом свијету попуњава, између осталог, проналажењем начина да задовољи потребу да зна све, од начина функционисања органа у тијелу мушице до доказивања знака живота на другим планетама. Могућност да постоји нешто о чему не зна све или нешто што не може имати, човјека уништава цијелог живота, а тако је већ десетинама хиљада година.

Неке од метода којима се забавља док је жив помажу му да заборави на потпуни бесмисао егзистенције. Коначност постаје проблем тек онда кад га сами себи од ње направимо. Онда глумимо, заваравamo се, тражимо смисао у токсичној спирали туђег смисла и туђих жеља, или се убијемо. Владимир и Естрагон сваког дана испробавају хиљаду различитих начина да се спасе таквог живота, који је код већине испуњен само безуспјешним бјежањем од смрти. Њихови дијалози су нам досадни само зато што ми и они не доживљавамо досаду на исти начин. Док неки покушавају да нађу смисао, Ди-ди и Го-го се углавном забављају бјежећи од њега. Када застану, и размотре чињеницу да је можда стварно боље бити мртав него жив, то ћемо приписати њиховом „безвредном” начину живота. Они су, на крају крајева, људи који не требају друштву! Они живе на улици, шта они могу знати о животу! Суштина остаје иста. Свако од нас тражи своје ружно огледало. Свако има ципеле које окриви када примијети да су му тијесне. Немојте кривити нас, јадне људе, што желимо све да знамо, а да нам притом буде и занимљиво. Наизглед желимо да знамо истину, а онда, ако дозволимо себи да је сазнамо, смрт изгледа као најљепши поклон. Глума такође помаже. Они који се не убију, а знају истину, веома су добри глумци. Сви ми брбљамо ни о чему током цијелог живота. О чему? О... о Годоу! Како га не знате! ? Годоу се свако окрене кад му досади дјетињство! Не мислимо о њему, само причамо. „Лако је мислити! Кад би свако мислио, мање бисмо се ћерали!”

Тако ми проводимо слободно вријеме на овом свијету. Све је то оправдано и природно. Чиме друго испунити све ово вријеме, све ове дане који се нижу један за другим, па опет, један за другим... Шекспиров Магбет је давно рекао да је живот „ништа

ОГЛЕДАЛО

до ходајућа сјенка”, то јест игра дворске луде која траје сат-два, док не дође вријеме за нови лик да ступи на сцену. Једнако смо становници и Шкотске и Русије, и сви једнако живимо и у савременом свијету и у древној Хелади, од чијег је „мита о пећини” ријетко ко побјегао.

Владимир и Естрагон не жале себе, већ оправдавају сваку своју реплику следећом. Ако је толико људи умрло, и ако толико људи траћи свој живот, знајући његов исход, зашто се не бисмо одмах сви убили? Колико вриједи нечији камен, и колико је високо брдо уз које га гура, зависи од њега самога. Владимир и Естрагон своје камење гурају по ливади, свакога дана. Некоме ливада може бити виша од планине. Када један заврши са гурањем, други је тек почео. Кад се један врати на почетну позицију, други је већ код дрвета, о чије се гране нико никада неће објесити. Када један почне да плаче, други се смије. Количина суза на Земљи константног је водостаја.

То-то и Ди-ди уопште нису другачији од остатка човјечанства. Никада нису учинили ништа ново, само су причали. То значи да се, ипак, боје. Свако ко се није бојао завршио је трагично. Сваки Лаки мора онијемити! Сваки Икарус мора спржити своја крила и умријети!

Ако изаберемо да живимо не мислећи о томе да ништа не посједује објективни смисао, разлог и функцију, биће нам тешко да нас барем некад у животу неко зрно пијеска не подсјети на одавно заборављену, милијардиту мршаву, мртву главу, а да нас падање лишћа са полуголих грана при слабом вјетру не подсјети на нас саме.

Јулија Ђоковић

„Знак” Гимназија Слободан Шкеровић Подгорица

Директорка: Зоја Бојанић Лаловић

Главни и одговорни уредник:

проф. Мирјана Перовић

Проблем који је постојао одувек и који је свако покушавао да реши на свој начин. Један део људи га није свестан. То су они који су део њега, они који само следе, не размишљају, не расуђују, само иду у правцу у ком „река тече”. Чињеница да неко прати колективни идентитет због недостатка индивидуалности проузрокована је, најчешће, страхом од самоће и недовољном вером у себе.

Свако од нас се сусрео бар једном у животу са жељом да се уклопи негде где је и сам свестан да не припада. Зависно од јачине наше личности, неки се одупру жељи и ураде оно што сматрају исправним, али већина, нажалост, подлегне одређеном стереотипу околине.

То што је већи број оних који се приклоне мишљењу и очекивањима масе не значи да је уклопити се у њу исправан избор. Бити индивуа и супротставити се маси је изузетно тешко, али не и немогуће. И данас је овај проблем једнако озбиљан као што је увек био. И даље важи да се особе које се издвајају, на основу одређених ставова и особина са којима се не сусрећемо често, сматрају чудацима и неретко су исмеване.

157

ОГЛЕДАЛО

себе у наш квалитет (ја сам добар јер сам бољи од тог и тог). Тиме, заправо, несвесно себи умањујемо сопствене несигурности.

Како бити индивидуа?

Чињеница је да смо ми ти који имамо моћ да утичемо на то какво мишљење градимо и имамо о себи. За почетак је неопходно донети одлуку да хоћемо да постанемо они који ће научити да воле и поштују себе и да нећемо да пристанемо да будемо само још један ауто у ланчаном судару. Процес у ком се овоме учимо је тежак. У њему ће се, сигурно, наилазити на пуно потешкоћа, али треба заузети такав став којим ћемо на њих гледати као на препреке које су ту само да би нас јачале.

То што себе ценимо нам омогућава да напредујемо и људи који-ма то смета су углавном они који нам на томе несвесно завиде.

Марија Грбовић

„Скамија”, Гимназија Ј. Ј. Змај, Нови Сад

Директор: Радивоје Стојковић

Главни и одговорни уредник:

проф. Ружа Перуновић

Купујем, дакле постојим

Барбара Кругер
(1945–)